

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

В. Й. Шиса

СТРАХУВАННЯ

Довідник

Рекомендовано до друку Вченою Радою економічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
Протокол № 11 від 29.06.2000 р.

Львів
Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка
2001

УДК 368 (039)
БК У271я2
П 38

Плиса В. Й. Страхування: Довідник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. – 197 с.

У довіднику наведено основні страхові поняття і терміни.

Ознайомлення з довідником сприятиме запобіганню багатозначності термінів у рамках єдиної терміносистеми, вживання понять і термінів у неприйнятному значенні, використання професійно-просторічних форм, оманливої синонімії.

Для викладачів, студентів, спеціалістів, слухачів бізнес-шкіл і курсів, підприємців, усіх хто цікавиться питаннями страхування.

Бібліогр.: 41 назв.

Рецензенти: І. М. Грабинський, доктор економічних наук, професор /Львівський національний університет імені Івана Франка/;
М. І. Крупка, кандидат економічних наук, професор /Львівський національний університет імені Івана Франка/;
М. І. Кульчицький, кандидат економічних наук, доцент /Львівська обласна державна адміністрація/

Редактор Н. Й. Плиса

Рекомендовано до друку Вченою Радою економічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
Протокол № 11 від 29.06.2000

© Плиса В.Й., 2001

ВСТУП

Страховання – найдавніша категорія суспільних відносин. Виникнувши у період розпаду первіснообщинного ладу, воно поступово стало супутником суспільного виробництва. Спочатку страхування було тісно пов'язане зі словом "страх". Власники майна відчували страх за його збереження, за можливість знищення або втрати у зв'язку зі стихійним лихом, пожежами, крадіжками та іншими непередбаченими небезпеками, що супроводжують людське життя.

Ризиковий характер життєдіяльності – головна причина хвилювань кожного власника майна і товаровиробника за своє матеріальне благополуччя. На цьому ґрунті виникла ідея відшкодування матеріального збитку шляхом солідарного його розподілу між зацікавленими власниками майна. Якби кожний окремо взятий власник намагався відшкодувати збитки за свій рахунок, то він мав би створювати матеріальні і грошові резерви, рівні за розмірами вартості того майна, яке було пошкоджено.

Тим часом життєвий досвід, заснований на багаторічних спостереженнях, дав змогу дійти висновку про випадковий характер настання надзвичайних подій і нерівномірності завданих збитків. Кількість зацікавлених юридичних та фізичних осіб досить часто буває більшою ніж кількість потерпілих від різних небезпек. За таких умов солідарний розподіл збитку між зацікавленими суб'єктами відчутно зменшує наслідки лиха та інших випадковостей. При цьому чим більше суб'єктів бере участь у розподілі збитку, тим менша частка коштів припадає на одного учасника. Так виникло

страхування, суть якого полягає у солідарному замкнутому розподілі збитку.

Найпримітивнішою формою розподілу збитку було натуральне страхування. За рахунок запасів зерна, фуражу та інших однорідних, легко подільних продуктів, що формувались шляхом подушних натуральних внесків, надавалась матеріальна допомога окремим потерпілим селянським господарствам. З розвитком товарно-грошових відносин натуральна форма поступилась місцем страхуванню у грошовій формі.

Розподіл збитку у грошовій формі створив широкі можливості найперше для взаємного страхування, коли сума збитку відшкодовувалась його учасниками на солідарних засадах або після кожного страхового випадку, або у кінці господарського року. Взаємне страхування в умовах розвитку капіталістичних відносин переросло у самостійну галузь страхової справи. Утворився універсальний засіб страхового захисту приватної власності.

Термін *страхування*, який виражає перерозподільчі відносини з приводу відшкодування збитку, треба відрізнити від інших смислових значень цього слова. Наприклад, поняття *страхування* застосовують у значенні підтримки у якійсь справі, оберігання від нещасного випадку під час проведення небезпечних робіт, виконання циркових номерів тощо.

У галузі страхової справи цей термін застосовують у значенні інструмента відшкодування збитку.

Притаманні страхуванню перерозподільчі відносини пов'язані, з одного боку, з формуванням страхового фонду за допомогою фіксованих страхових платежів, з іншого – з відшкодуванням збитків з цього фонду учасникам страхування.

Оскільки названі перерозподільчі відносини пов'язані з рухом грошової форми вартості, то економічна категорія страхування є складовою категорії фінансів. Специфічність фінансових відносин при страхуванні полягає у ймовірнісному характері цих відносин. Ймовірність збитку лежить в основі побудови страхових платежів, за допомогою яких формується страховий фонд. Використання коштів страхового фонду пов'язане з настанням і наслідками страхових випадків. Ці особливості страхових відносин виділяють їх у самостійну сферу фінансових відносин.

Пропонований довідник допоможе студентам з'ясувати точне значення окремих термінів, розкрити більш повно їхній зміст, правильно застосувати їх у процесі навчальної наукової і практичної діяльності.

Ознайомлення з довідником сприятиме запобіганню багатозначності термінів у рамках єдиної терміносистеми, вживання понять і термінів у неприйнятному значенні, використання професійно-просторічних форм, оманливої синонімії.

У процесі проведення страхування ті чи інші конкретні страхові відносини виражаються за допомогою спеціальної термінології.

Професійне володіння страховими поняттями і термінами, уміння застосовувати їх у практичній діяльності – один з головних критеріїв високої кваліфікації спеціаліста у галузі фінансів.

Навчальне видання

ПЛИСА Володимир Йосипович

СТРАХУВАННЯ

Довідник

Підписано до друку. 28.02.2001. Формат 60x84/16. Папір друк. №3.

Обл.-вид. арк. 12,3. Тираж 100. Зам. 85

Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка.
79000 Львів, вул. Дорошенка, 41